

‘Filmfragmenten bieden een eindeloze schat aan spiegels en metaforen’

Filmfragmenten als hulpmiddel bij leiderschapsontwikkeling, teambuilding en zelfreflectie: de coaches Belia van den Berg en Rozemarijn Dols hebben er getuige de research voor hun boek *De coach als regisseur* bijna een academische studie van gemaakt. Maar het gebruik van filmfragmenten blinkt juist uit in praktische toepasbaarheid, vertelt Van den Berg. ‘In teams is er geheid één die zegt: je zou eens moeten weten hoe het er hier aan toegaat.’

Wat is de doelstelling van dit – overigens schitterende - boek? Waarom heeft u gekozen voor filmfragmenten om uw ideeën over coaching te illustreren?

Uit ervaring weten wij dat dit een krachtig hulpmiddel is bij veel verschillende soorten coaching. We hebben dit boek niet gemaakt om onze naam te vestigen. Ons gaat het er veel meer om dat wij iets te bieden hebben waarmee wij coaching veel leuker kunnen maken. En effectiever. In zekere zin hebben we hiermee ook het geheim van de smid onthuld. Dat kon niet anders, vonden wij. Als je mensen niet in staat zou stellen onze ideeën echt in de praktijk te gebruiken, was dit boek over filmfragmenten en coaching een wassen neus geweest. Ons doel was andere coaches in staat te stellen gebruik te maken van film: wij laten zowel zien welke scènes je zou kunnen gebruiken als hoe de techniek in elkaar steekt. We hebben gewoon een aantal barrières weggenomen.

Waar komt uw interesse in film vandaan? Is het niet een heidens karwei geweest, de samenstelling van dit boek?

Bij Rozemarijn is de interesse er al van kinds af aan. Ik heb film ook altijd al een mooie kunstvorm gevonden, maar heb er pas de laatste jaren echt tijd voor vrijgemaakt. Rozemarijn wilde al langer een boek over film en psychologie schrijven, terwijl ik een boek wilde maken dat handvatten geeft voor teamcoaching. Rozemarijn is psycholoog, heeft een fascinatie voor de schaduwkant van de mens, terwijl ik groepsdynamicus ben: ik werk veel vanuit de teaminvalshoek. In de zomer van 2011 kwamen de ideeën samen. In december van dat jaar was er een concreet plan en zijn wij gaan schrijven. Natuurlijk was het buffelen en hebben we veel tijd besteed aan het vinden van de juiste fragmenten. Rozemarijns filmkennis is dieper dan de mijne. Haar kun je in een quiz zetten, al wint dan waarschijnlijk haar zoon.

Wat voegt het gebruik van filmfragmenten toe aan coaching? Waarom kiest u voor een kunstvorm die geheel losstaat van het vak coaching?

Filmfragmenten bieden een eindeloze schat aan spiegels en metaforen voor organisaties, teams en individuen. Ik werk altijd graag met metaforen, ook bij managementvraagstukken, omdat die het gesprek weghalen bij de feiten en mensen de gelegenheid bieden vanuit andere gezichtspunten te kijken. In goed gekozen filmfragmenten kunnen mensen hun eigen verhaal herkennen, waardoor ze er een diepere betekenis aan kunnen geven. Wanneer je ziet dat de held in een film met vergelijkbare problemen kampt, kan je weerstand wegvloeiën en helpt dat ook die problemen te accepteren. Je krijgt weer stuur op je eigen situatie.

Films zijn toepasbaar op elke situatie waarbij mensen betrokken zijn, dus ook bijvoorbeeld op verandertrajecten, zoals een van de recensieschrijvers op Managementboek.nl terecht opmerkt. En tot slot leert film mensen op een andere, meer systematische manier naar

processen tussen mensen kijken, omdat je gedwongen wordt de fragmenten analytisch te benaderen.

U refereert in uw inleiding aan Cinematherapy, een Amerikaanse stroming die filmfragmenten gebruikt bij psychische problemen en persoonlijke ontwikkeling. Wat weet u van de resultaten die hiermee geboekt zijn? Wat heeft u van cinematherapy overgenomen?

We hebben geen wetenschappelijk onderzoek gedaan: dit is een boek dat sterk leunt op onze ervaringen en de praktijk. Er bestaan wel boeken die verslag doen van ervaringen met deze methode, zoals van Birgit Wolz. Zij heeft ook vastgesteld dat je bepaalde problemen of situaties veel makkelijker herkent als je deze in een film ziet, wanneer je het een ander ziet overkomen. Dat helpt je afstand te nemen van je eigen sores en die te doorleven en te verwerken. Daarmee versnel je het ontwikkelingsproces. De wetenschap dat je lotgenoten hebt, dat jij niet de enige bent die dit overkomt, biedt vaak troost.

Is er dit boek sprake van een speciale opvatting van coaching?

Je zou onze werkwijze kunnen typeren als ‘de dialogische benadering’. Tot dialoog komen, dat is immers waar het altijd om draait? Wanneer je samen een film bekijkt, zorgt dat voor een zekere gelijkwaardigheid. Dat helpt bij het doorbreken van patronen. In teams heb je bijna altijd mensen die dominanter zijn dan anderen en mensen die er een beetje bijhangen en geneigd zijn hun mond te houden. Als je in zo’n situatie een treffend filmfragment bespreekt en iedereen expliciet uitnodigt zijn visie te geven, is die laatste groep sneller geneigd uit zijn schulp te komen. Het is maar een kleine stap om te vragen: ‘En, hoe zit dat bij jullie?’ Dan is er geheid één die zegt: ‘Je zou eens moeten weten hoe het er hier aan toegaat.’

Zijn er meer mensen bezig met het gebruik van filmfragmenten bij coaching? Hoe staat u er tegenover als anderen uw methode gaan gebruiken?

Vrij veel coaches werken met filmpjes van YouTube. Onze indruk is dat die beperkter zijn qua onderwerpen, diversiteit en rijkdom. Werken met fragmenten uit speelfilms doen maar weinig coaches. Daarbij komt dat als je niet in staat bent om precies het juiste fragment te selecteren dat uitgelicht moet worden in een coachsituatie, het middel ook verstorend kan werken.

Als we niet het doel hadden om het vak te verrijken en anderen aan te sporen om ook hun klanten het plezier van werken met filmfragmenten te gunnen, dan hadden wij dit boek niet zo open geschreven. Nu geven wij onze schatten weg in de hoop dat ze goed gebruikt zullen worden. Dat gebeurt wel in de wetenschap dat wij ook verder leren, dus te zijner tijd misschien wel een volgend boek zullen schrijven, met nieuwe inzichten.